

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност

на д-р Офелия Иванова Кънева,

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“

в професионално направление 3.8 Икономика,

обявен в ДВ бр. 7 от 24.01.2023 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър“

**Рецензент: доц. д-р Едуард Василев Маринов, Нов български университет
професионално направление 3.8 Икономика**

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ (ДВ, бр. 7 от 24.01.2023 г.) и на интернет-страницата на университета. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс са подали документи **единствен кандидат:**
д-р Офелия Иванова Кънева

За участие в конкурса кандидатът д-р Офелия Иванова Кънева е представила списък от общо 13 заглавия, в т.ч. 11 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми, 1 монография, 1 книга.

След внимателен и подробен анализ на представените материали, приемам за рецензиране 8 научни труда, които са извън дисертацията. Не се рецензират 5 научни труда, които очевидно и съдържателно са извън проблематиката на конкурса, или са идентични публикации на български и чужд език – публикации номера 4, 7, 8, 12, 13.

Публикации 4, 7, 12 и 13 и като обща тематика, и като съдържание разглеждат определено обществено значими теми, които обаче по никакъв начин не могат да се свържат с ПН 3.8. Икономика, а по-скоро са насочени към анализ на проблеми от О.В.О. 1. Педагогически науки и донякъде ПН. 3.4 Социални дейности и ПН 3.7. Администрация и управление. По никакъв начин не отричам научния и научно-приложния принос на кандидата в посочените публикации, но не приемам, че те могат да бъдат разглеждани в конкурс по ПН 3.8. Икономика.

Публикация 8 е изключена от рецензиране, тъй като е идентична с публикация №3 (директен превод), което е видно дори и от абсолютно идентичното резюме, представено в „Списък с резюмета на публикациите“.

Добро впечатление прави, че кандидатът е представил значително надвишаващ минималните изискуеми от ЗРАСРБ изисквания и въпреки посочените дефицити, това ми позволява да продължа с оценката на представените по конкурса материали по същество.

2. Данни за кандидата

Д-р Офелия Кънева има впечатляващ образователен и професионален профил. Кандидатът е завършил бакалавърска степен по специалност „Социални дейности“ в Педагогическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, награжда я с магистърска степен по „Социология“ във Философския факултет на същия университет, след което придобива ОНС „доктор“ в Област на висше образование 1 „Педагогически науки“, ПН 1.1. „Теория и управление на образованието“, Докторска програма „Управление на образованието“ в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Досега не е заемала академична длъжност. Има сериозен професионален опит в областта на социалната политика (за хора с увреждания и най-вече – за деца), социалните дейности и заетостта, натрупан през последните над 20 години в работата ѝ в различни звена в държавната администрация и неправителствени организации, както и в сериозната ѝ активност в приложни и практически проекти и изготвяне на нормативни и нормативно-методически документи. В последните 6 години развива и преподавателска дейност в различни – най-вече педагогически, курсове. Като цяло

обаче, досегашния образователен, професионален и академичен опит на кандидата не отговарят на научната специалност и професионалното направление на настоящия конкурс (3.8. „Икономика), а са най-вече в Област на висше образование 1 "Педагогически науки" и ПН 3.4. "Социални дейности" и донякъде в ПН 3.7. „Администрация и управление“.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

За участие в конкурса кандидатът д-р Офелия Иванова Кънева е представила 1 монография – хабилитационен труд, 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", 2 статии (на английски език), публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 2 студии (на английски език) и 7 статии и доклади (на български език, 2 от тях – в съавторство), публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове.

Всички представени публикации отговарят на изискванията за академични публикации - имат ясно дефиниран изследователски проблем, логична структура и обобщени изводи, а студиите и статиите са публикувани в академични издания.

Основни водещи линии на изследване в представените публикации са използването на публично-частно партньорство в училищното образование и овластяването на децата и хората в неравностойно положение. Основната проблематика, засягана от кандидата в публикациите ѝ, е в две основни направления – теория и управление на образованието (ПН 1.1) и социални дейности (ПН 3.4.), и е свързана с решаването на теоретични и практически проблеми в областта на педагогическите, социалните, управленски и правни науки с основен акцент върху управлението на човешки ресурс и на партньорства, и някои иновативни методи на управление на педагогическия процес и на учащи.

В повечето изследвания се използват най-вече общи за хуманитарните и социалните науки методи на изследване – дескриптивен и ситуационен анализ, преглед на правната и организационната среда и практика и синтез на теоре-

тични и емпирични изследвания, като авторът търси основно педагогически, образователни, управленски и общностен фокус върху разглежданите теми. Липсва (или почти няма) използване на чисто икономическа терминология (дори в много случаи икономически термини се използват не на място, неправилно, или с тяхното по-общо значение) и особено – на специфичните за икономиката количествени и качествени методи на изследване и свързаните с това изследователски въпроси и фокус.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Към конкурса не са представени учебници и учебно-методически помагала и разработки. Както вече беше споменато, кандидатът не е заемал академична длъжност досега, но в последните 6 години развива преподавателска дейност – като гост-преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и като преподавател в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Курсовете, които води, са свързани с детската грижа и работата с деца. Наред с това, д-р Кънева е участвала като обучител в много проекти, свързани с детско образование и грижи, социални услуги и социални дейности. в различни. Общо е разработила 10 курса, проведени предимно в бакалавърски програми общо 17 пъти за периода 2017-2021 г. в 6 различни висши училища и техни филиали. Участвала е като обучител в множество практически обучения в областта на меките умения, социалната политика (за хора с увреждания и най-вече – за деца), социалните дейности и заетостта. Като цяло досегашния опит и учебно-педагогическата дейност на д-р Кънева са относително скромни за кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“ с изискване според Наредба №3 на ВСУ за 960 (16 стандартни лекционни курса, което е горе-долу колкото цялата досегашна преподавателска дейност на кандидата) или повече часа учебна дейност. Наред с това, както вече беше отбелязано, досегашният преподавателски опит на кандидата във висши учебни заведения е почти изцяло в Област на висше образование 1 "Педагогически на-

уки" и ПН 3.4. "Социални дейности". Кандидатът не е представил никаква информация за учебно-педагогически опит и дейност в ПН 3.8. „Икономика“.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Формата, стилът и езикът на рецензираните публикации оставят впечатление за професионализъм и много добри познания в областта на изследваните проблеми – възможностите за използване на публично-частно партньорство в областта на училищното образование и овластяването на децата и групи в неравностойно положение. Бих окачествил приносите на кандидата най-вече като обогатяване на съществуващи знания и приложение на научни постижения в областта на педагогиката, организацията и управлението на училищното образование и социалните дейности, и бих ги систематизирал в три основни направления:

- в научен план – преглед, характеристика и класификация на историческото развитие, правната рамка, добрите практики и потенциалните възможности от социална и на-вече педагогическа перспектива на използването на нови модели в основното и средното образование – публично-частно партньорство и участие на децата в процеса на вземане на решения;
- в приложен план е предложена методика за многофакторен анализ на управленските проблеми в училищното образование и частност възможностите за осъществяване на публично-частно партньорство в училищното образование в България, в т.ч. с въвеждането на регистър на лицата, които могат да предоставят образователни услуги и да управляват училище;
- в методологически план от организационно-управленска и педагогическа гледна точка са изведени принципите на приложение на публично-частното партньорство в училищното образование (прозрачност, равнопоставеност, пропорционалност, публичност и взаимно признаване) и е предложена система от индикатори които са ориентирани към развитието на личността на ученика, на педагога, на образователната система и на местната общност.

От друга страна, не мога да се съглася с по-голяма част от предложените от кандидата в справката за оригинални научни приноси достижения. По отношение на изведените в началото обобщени области на приносите, част от тях са твърде общи (особено първата), а други са формулирани по ненаучен и неотговарящ на постигнатото начин (четвъртата и петата – „формиране на успешен инструмент“), което не позволява да бъдат оценени в контекста на рецензираните публикации.

Склонен съм да приема по-голяма част от изведените от кандидата научно-приложни приноси с педагогически, образователен и организационно-управленски характер (т. 9.2).

Във формулировката на детайлно изведените 9 теоретични и 10 приложни приноса обаче явно е търсено икономическо звучене по чисто механичен начин, без, както вече стана дума, да има използван в самите публикации икономически инструментариум и разглеждане на икономически проблеми, но това е довело до определянето на твърде надскачащи реалните научни резултати приноси. Без да навлизам в твърде много подробности, ще се спра само на някои от дефицитите от моя гледна точка:

- В приносите (а и в публикациите) често се споменават понятията „ефективност“ и „ефикасност“, но те очевидно не се използват в контекста на икономическото им значение, тъй като никъде не се оценяват и моделират разходи, приходи или въобще финансови средства и фактори на производството.
- Като цяло, с изключение на чисто управленските общи заключения по отношение на възможността за намаляване на разходите чрез предложените инструменти, никъде в публикациите не се говори за „икономическо въздействие“, „икономически модели“, „бизнес модели“, „икономически процес“, „икономическа концепция“ и т.н., поне по начина, по който тези понятия се разглеждат в икономическата наука.
- Още веднъж ще подчертая и че в рецензираните трудове почти не са използвани специфичните за икономиката количествени и качествени методи на изследване, и не се разглеждат свързаните с изследваната тематика ико-

номически проблеми, засягащи (без да изброявам изчерпателно) ограничеността на ресурсите, алтернативните разходи и пределните ползи при предоставянето на публични блага, социалните приходи и разходи, краткосрочните и дългосрочни фирмени и публични разходи и потенциалните дългосрочни приходи при предоставянето на образователни услуги, теорията и практиката на публичната икономика и финанси, финансовите и свързаните с полезността, производителността и възвръщаемостта аспекти на предложените модели, и т.н.

- На последно място и във връзка с гореизложеното, в никакъв случай не мога да се съглася с доста самонадеяно изведения последен принос, че „резултатите от извършените теоретични и методични изследвания представляват съвременен принос в областта на икономиката“.

В обобщение, въпреки сериозните научни резултати в изследванията на кандидата, приносите в тях, както е и по отношение на образователния, професионалния и учебно-педагогическия профил на кандидата, не могат да бъдат приети за такива в ПН 3.8. Икономика, а по-скоро са в Област на висше образование 1 "Педагогически науки" и ПН 3.4. "Социални дейности" и донякъде в ПН 3.7. „Администрация и управление“.

6. Оценка на личния принос на кандидата

В приложенияте към конкурса публикации коректно са цитирани използваните външни източници и убедено мога да заявя, че според мен оценяваните трудове са собствено изследване на д-р Кънева, в които липсва плагиатство. Във всички рецензирани публикации личи общата линия и ясно изразеното от кандидата авторско мнение и препоръки по разглежданите значими от обществена гледна точка въпроси, което ме кара да смятам, че изследванията и техните резултати са нейна лична заслуга.

7. Бележки и препоръки

Вече изразих по-голямата част от общите си критични бележки към рецензираните трудове. Основната ми препоръка към кандидата е да се насочи към

академично развитие в областта, където има огромен образователен и практически опит и на която отговарят реалните приноси на изследванията ѝ – педагогиката и управлението на социалните дейности, или, ако е твърдо решена да се преориентира към икономиката – да се опита да „икономизира“ бъдещите си изследвания, използвайки повече икономически и икономико-математически методи и инструменти на изследване, изяснявайки и дефинирайки от гледна точка на икономиката научния си и терминологичен апарат и най-вече, поставяйки и отговаряйки на изследователски въпроси, свързани с разглежданите обществено значими въпроси и предизвикателства, използвайки икономически постановки и решения.

8. Лични впечатления

Не познавам кандидата лично.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки големия брой и обем представени научни трудове и впечатляващия практически опит на кандидата, обосновамата по-горе липса на академичен и методологически опит, изследвания и приноси в ПН 3.8. Икономика не ми позволяват да дам положителна оценка в рамките на настоящия конкурс. Затова, след запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, и на база на гореизложените съображения давам своята **отрицателна** оценка и **не препоръчам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере д-р Офелия Иванова Кънева да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика.

10.07.2023 г.

Рецензент:
(доц. д-р Едуард Маринов)